

Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

**SOU 2017:97, Totalförsvarsdatalag – Rekryteringsmyndighetens
personuppgiftsbehandling (Fö2017/01697/RS)**

Sammanfattning

Journalistförbundet har tagit del av förslagen i SOU 2017:97, Totalförsvarsdatalag – Rekryteringsmyndighetens personuppgiftsbehandling. Journalistförbundets remissvar begränsas till de delar av utredningen som handlar om utökad sekretess.

Enligt Journalistförbundet ligger frågan om ökad sekretess inom totalförsvaret inte inom ramen för utredningens direktiv. Journalistförbundet anser inte heller att de argument för ökad sekretess som nämns i utredningen är tillräckliga för att inskränka insynen i en så pass samhällsviktig fråga. Journalistförbundet avstyrker den föreslagna förändringen av 38 kapitlet, 1 §, offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

Utredningens direktiv

Journalistförbundet vill inledningsvis ifrågasätta på vilken grund frågan om utökad sekretess behandlas i utredningen. Ordet "sekretess" nämns överhuvudtaget inte i direktiven till utredningen. Det framgår inte heller av direktiven att det skulle ligga inom utredningens uppdrag att utreda en begränsning av insynen i totalförsvarets

verksamhet. Det framgår visserligen av direktiven att "Utredaren är oförhindrad att ta upp och belysa även andra frågeställningar som är relevanta för uppdraget". Utökad sekretess kan dock inte anses vara en sådan fråga. Ett förslag om utökad sekretess innebär på samma gång en begränsning av den grundlagsskyddade rätten att ta del av allmänna handlingar. Sådana förslag bör enligt Journalistförbundet inte kunna läggas fram i en utredning utan att ett sådant uppdrag uttryckligen framgår av direktiven till utredningen.

Ett förstärkt sekretesskydd

Utredningen föreslår att sekretesskyddet ska stärkas i ärenden som rör bland annat utredning, inskrivning och krigsplacering. Bestämmelsen i 38 kapitlet, 1 §, OSL, bör enligt utredningen göras om så att uppgifter om enskilda skyddas med omvänt skaderekvisit (sekretess som huvudregel). Idag har bestämmelsen ett rakt skaderekvisit (offentlighet som huvudregel).

Utredningens huvudargument för att öka sekretessen är att starkare sekretess redan gäller vid totalförsvarets utbildningsenheter och att det därför framstår som ologiskt att ha svagare sekretesskydd hos Rekryteringsmyndigheten. Andra argument som nämns är att Rekryteringsmyndigheten behandlar känsliga personuppgifter, att det rör sig om en betydande mängd uppgifter om en stor del av befolkningen och att det finns en lagstadgad skyldighet för totalförsvarspliktiga att lämna uppgifter om personliga förhållanden.

Det faktum att det gäller olika stark sekretess för personuppgifter hos Rekryteringsmyndigheten och totalförsvarets utbildningsenheter är i sig inget argument för att öka sekretessen hos Rekryteringsmyndigheten, enligt Journalistförbundet. Rekryteringsmyndigheten hanterar inte bara information om de personer som rekryteras till försvaret, utan även information om de personer som inte rekryteras. Hur den urvalsprocessen ser ut är en viktig samhällsfråga eftersom resultatet av den är avgörande för förmågan att försvara landet. Det är därför av stor vikt för allmänheten att det finns möjlighet till insyn i urvalsprocessen. Argumentet att Rekryteringsmyndigheten hanterar information om många individer talar därför inte enbart för ökad sekretess. Det finns med andra ord avgörande skillnader mellan de två verksamheterna som kan motivera skillnaden i sekretesskyddet. Detta är inte något som behandlas i utredningen.

Som framgår av utredningen finns det även inom Rekryteringsmyndigheten ett starkt skydd för känsligare information om de totalförsvarspliktiga. Uppgifter om hälsotillstånd har till exempel enligt 25 kapitlet, 1 §, OSL, ett starkare sekretesskydd. Det finns också en bestämmelse i OSL (21 kapitlet, 7 §) som gör det möjligt för en myndighet att neka en person att ta del av personuppgifter "om det kan antas att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i den ursprungliga lydelsen, eller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning."

Som framgår av utredningen påpekade regeringen redan i samband med att den aktuella sekretessbestämmelsen fick sin nuvarande utformning att det fanns anledning att utreda frågan om ökad sekretess ytterligare.¹ För det fall regeringen nu

¹ Se prop. 1997/98:80 Lag om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga, sid 76 ff.

anser att det kan finnas ett behov av ökad sekretess anser Journalistförbundet att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att göra en ordentlig översyn av regleringen.

Mot denna bakgrunden avstyrker Journalistförbundet den föreslagna förändringen av 38 kapitlet, 1 §, OSL.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

Jonas Nordling
Förbundsordförande